

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

49. An Episcopus possit dispensare,, ut homicida voluntarius minoribus Ordinibus susceptis utatur; imò & Sacris, justa interveniente causa? Et advertitur, quod Concilium Tridentinum non privat ipso ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

probandi circa irregularitatem homicidij casualis. Nam Episcopi possunt dispensare illam, quando homicidium est occultum. Prælati vero Regulares etiam quando homicidium casuale est publicum. Ex p. 1. 1. 2. Rel. 72.

Hæc resolutio deferretur ad explicationem multorum casuum, ut quis scire possit quando irregularitas sit ab Episcopo dispensabilis. Dico igitur quod sub nomine homicidij voluntarij, & de quo agitur in Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. & in multis privilegijs Regul. intelligitur homicidium illicitum & prohibitum in quinto Decalogo præcepto, quod per insidias & ex proposito fit. Concilium enim in d. loco iterum ac multoties reperit huiusmodi particulas, per insidiam, per insidias, ex proposito, propria voluntate, &c. ad insinuandum quod huiusmodi homicidium, de quo loquitur, & cuius irregularitas dicitur ibidem quod sit Summo Pontifici reservata, debet esse illicitum intentum ac voluntarium sine voluntarium in se. Ita Barboza de post. Episc. part. 2. alleg. 39. n. 47. & alij communiter, & ideo ex Valquez obseruat Turrianus de censur. lib. 9. disp. 6. dub. 1. quod ut homicidium voluntarium dicatur, necesse est ut in illo perpetrando volens voluntas directa & expressa, & non sufficit ut sit voluntarium in causa, quod perpetuò tene menti, & ad maiorem explicationem addit Turrianus posse in homine considerari triplicem voluntatem, vna est expressa occidendi, & hæc sine dubio sufficit. Secunda est expressa non occidendi, sed vulnerandi tantum, & hæc non videtur sufficere, ut dicatur voluntarium homicidium per se ut distinctum à casuali. Tertia potest esse voluntas vulnerandi expressè, nulla præmissa cogitatione de occisione, & hæc etiam voluntas non videtur sufficere ut in hac materia dicatur homicidium voluntarium. Homicidium verò casuale non solum est illud quod est commissum indirectè eo modo, quo explanat Præpos. in 3. part. quæst. 5. de irregular. dub. 10. num. 74. qui omnino videndus est, sed etiam quod est commissum directè accedendo moderatam inculpata tutelæ, & etiam quod est commissum ex subita ira, quamvis directè & plene voluntariè. Ita Hurtado disp. 2. de irregular. disp. 20. num. 66. ex quibus omnes Confessarij & consulentes casuum conscientie habent principia satis ampla ad extricandos multos casus circa dispensationem irregularitatum occurrentium, licet quando vulnus per se est lethale, & voluntariè inferitur, aliqui putant esse homicidium voluntarium.

Notandum est hic obiter quod est magna differentia inter Episcopos & Prælatos Regulares quoad potestatem dispensandi circa irregularitatem homicidij casualis. Nam Episcopi possunt dispensare illam, quando homicidium est occultum. Ita Auila de censur. part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 2. conel. 2. & alij. Prælati vero Regulares dispensant circa dictam irregularitatem, etiam quando homicidium est publicum. Ita Vecchius in praxi novis. disp. 9. dub. 18. num. 6. Sebastianus à Bononia tr. de elect. part. 2. cap. 4. dub. 71. n. 14. & alij.

RESOL. XLIX.

An Episcopus possit dispensare, ut homicida voluntarius minoribus Ordinibus suscipiatur, imò & in Sacris, iussu interveniente causa? Et aduertitur, quod Concilium Tridentinum non prius ipso iure Clericum homicidam voluntarium dispensat antea acquisitis.

Et notatur certum esse Episcopum etiam post Concilium Tridentinum posse dispensare ad sacros Ordines, & ad quodcumque beneficium cum Clerico, qui commisit homicidium casuale sit occultum. Imò, si homicidium casuale sit publicum, potest dispensare ad minores Ordines tantum, & ad beneficium simplex.

Et pro praxi quod sit homicidium casuale, adducuntur alij diversi casus in §. ultimo huius Absolutionis: Ex p. 9. tr. 7. & Misc. 2. Res. 22.

1. Negatiue respondet Magister Cornejo in 3. p. D. Thoma tr. 5. de irreg. disp. 1. dub. 2. q. 2. n. 2. vbi sic ait: [Hæc doctrina est contra Henricum lib. 1. 4. de irregular. c. 14. n. 1. vbi dicit, Episcopum posse etiam modo post Concilium Tridentinum dispensare cum homicida voluntario ad usum saltem minorum Ordinum: & lib. 13. de excommunic. c. 57. n. 1. docet, posse dispensare cum eo ad beneficium simplex, quia existimat, Concilium Tridentinum non abtulisse ab Episcopis id quod alias erat ipsi iure communi concessum, ut cap. 20. de Clericis pugnantibus in ludo, vbi vtrumque videtur Episcopis concedi, &c. Hæc tamen sententia est falsa, ut conuincitur ex verbis Concilij ibi, Nec illis aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conserrantur: sed omni Ordine, ac beneficio, Officio Ecclesiastico perpetuò careant: Ecce, vbi clare loquitur de beneficio simplici, etiam de usu minorum Ordinum, cum talis usus Officium sit Ecclesiasticum: ergo auferitur ab Episcopis potestas dispensandi, etiam in ipsis.] Ita Cornejo.

2. Sed opinionem Henricum, quam falsam vocat Magister Cornejo, probabilem esse putat Pater Lessius, sic asserens in 3. part. D. Thome, c. 4. de irregul. dub. 2. n. 35 [Dico primò: In irregularitate ex homicidio voluntario, et si occulto, solus Papa dispensare potest, non autem Episcopus. Patet ex Concilio Trid. sess. 24. c. 6. vbi excipit homicidium voluntarium: & sess. 14. c. 7. statuit Concilium, ut talis homicida careat omni Ordine, beneficio, & Officio Ecclesiastico. Vbi tamen aduertit primò: Si iste habebat antea beneficium, non est priuatus ipso facto, sed priuandus per Superiorem causa cognita. Couarruias §. 3. n. 6. aduertit secundò, probabile esse, Episcopum posse dispensare, ut homicida voluntarius, si crimen occultum sit, minoribus iam susceptis vtatur; imò, si causa iusta subfit, ut etiam in Sacris antea susceptis ministraret: quia Concilium solum vetat promoueri ad sacros Ordines. Ita tenent multi ex Recentioribus, & Couarruias §. 3. n. 4. qui etiam n. 6. docet, ab Episcopo posse admitti ad beneficium simplex, quod et si dubium sit, saltem Episcopus potest dispensare, ut beneficium antea obtentum retineat.] Huc usque Lessius. Verum ego non recedo à primæ sententia quam nominatim contra Henricum sustinet Auila de censur. part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 3. conel. 2. qui tamen concedit, quod Concilium Tridentinum non priuat ipso iure Clericum homicidam voluntarium beneficiis ante acquisitis, vnde quantum ad hoc, immutatum mansit ius antiquum.

3. Notandum est tamen, certum esse Episcopum etiam post Concilium Tridentinum, posse dispensare ad sacros Ordines, & ad quodcumque beneficium cum Clerico, qui commisit homicidium casuale, si sit occultum. Tale homicidium est, quod committitur in sui defensionem, sine debito moderamine: item si Clericus, exercens Chirurgiam, aliquem interficiat ex negligentia, vel imperitia: itè, si dominus mandet famulo, ut inimicum percutiat non lethalter, & tamè famulus occidat. Huc etiam referri potest homicidium ex subita ira commissum: quia non ceterum voluntarium, cum non sit factum

Sup. con. 2. to in hoc & seq. §. leges doctrinam duarum leg. Ref. & infra & Refol. 52. §. Sed. 2. in Ref. 53. & supra in tr. 3. & Ref. 34. §. Secundum dubium vt. que in finem §. Verum & in tom. 7. tr. 1. Ref. 29. §. 6. verum, sed si prius hic supra fides §. Sed ego quid Refol. 34. & alios §. & Refol. eius not. facilius hæc quæst. dissoluet.

Sup hoc. supra lege doctrinam Ref. 44. per tota, & signanter §. 3. eius sect. de not. & ex illis melius deducet quid pro hac quæst. & pro famulo contento in hoc textu in Ref. 43.

factum per insidias, vel industriam; quod tamen Concilium videtur requirere vt dicatur voluntariu. Imo si homicidium casuale sit publicum, potest dispensare Episcopus ad minores Ordines tantum, & ad beneficium simplex. Ita Lessius loc. cit. num. 36. Auila dub. 2. concl. 2. & 3. & alij.

Sup. hoc si- gnanter lege- doctinam in Ref. n. G. praterita & supra ex. R. cf. 4. §. vt. & 9. eius Canon.

¶ Quid secundum dubium affirmatiuum sententiam docet nouissime Texeda rom. 2. lib. 3. tract. 3. num. 188. vbi sic ait: Potest Episcopus dispensare in irregularitate ex homicidio occulto, dummodo ita sit occultum, vt nullus alius sciat id delictum fuisse commissum a tali persona, nisi solus ipse homicida. Vnde subiungit, quod cum huiusmodi irregulari potest Episcopus dispensare, vt ministrare possit in Ordinibus susceptis, & illos exerceat, licet non vt ascendere possit ad altiores gradus Ordinis. Immo Couarruias ipse admittit opinionem eorum tanquam probabilem, qui fatentur posse Episcopum dispensare cum huiusmodi homicida voluntario omnino occulto, vt ascendere possit ad superiores ordines. Probatur tamen ista sententia, quia Concilium Tridentinum non auferit ab Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate contracta ex homicidio omnino occulto, cuius conficius nemo sit, nisi ipse homicida: ergo sicut Episcopi ante Concilium poterant dispensare in prædicta irregularitate, id etiam possunt post Concilium attentio iure communi. Probo consequentiam; quia in casu dubio melior est conditio pessidentis: ergo cum lex noua in casu dubij interpretari debeat, vt in minimo ius commune laedatur, necessario iuxta illud lex noua Concilij est interpretanda, dum non constat expresse de abrogatione priuilegij: abrogatio enim legis antiquioris vitanda est, vnde cum Episcopi attentio iure communi dispensare poterant in prædicta irregularitate, attentio iure communi etiam id possunt post Concilium: additur etiam, quod Episcopi possunt dispensare in irregularitate ex homicidio omnino occulto, est res valde fauorabilis, & ideo clausula illa Concilij interpretari debet, si fieri potest, in fauorem Episcoporum.

Sup. hoc d. uab. cedent. Ref. & alij primario anno. num.

Sup. hoc Reliq.

Sup. hoc in hac Ref. dempra diffie. postea in fine huius Ref. lege doctinam Ref. praterita & supra ex. R. cf. 4. §. vt. & 9. eius Canon. Sed si ibi prius perlegis. §. Sed ego quid. facilius hanc quaest. terminare poteris.

RESOL. L.

An in aliquo casu Episcopus possit dispensare cum irregulari ex homicidio occulto, vt ministrare in Ordinibus susceptis? Et notatur, an Episcopus possit etiam post Concilium Tridentinum dispensare cum homicida voluntario ad vsum saltem minorum Ordinum & ad beneficium simplex? Et asseritur posse Episcopum in irregularitatem incursum ex bello dispensare cum Clericis constitutis in Sacris, ne mendicare cogantur, & ad beneficium obtinendum. Ex p. 4. tr. 3. Ref. 100.

Sup. conten- to in hac Ref. dempra diffie. postea in fine huius Ref. lege doctinam Ref. praterita & supra ex. R. cf. 4. §. vt. & 9. eius Canon. Sed si ibi prius perlegis. §. Sed ego quid. facilius hanc quaest. terminare poteris.

§. 1. Respondeo affirmatiue urgente magna necessitate scandali, vel alia, & difficili existente recursum ad Papam, vel propter inopiam, vel magnam distantiam; & hoc siue ex eius ordinaria potestate, siue ex tacita Pontificis commissione, non enim credendum est, Papam sibi dispensationem referuasse, in tanto animarum periculo, vt de dispensatione in impedimentis dirimentibus matrimonij dixit Sanchez lib. 2. disp. 4. num. 7. & Doctores communiter. Et ita nostram sententiam ex Henriquez, & Syluestro docet doctus Petrus Cornejo. in 3. part. D. Thoma, tract. 5. de irregulari. disp. 1. dub. 4. quest. 4. & ante illum Auila de cens. part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 3. in fine conclusionis.

2. Notandum est tamen hic obiter, Henriquez lib. 1. 4. cap. 14. num. 1. docere Episcopum posse etiam modo post Concilium Tridentinum dispensare cum homicida voluntario ad vsum saltem minorum Ordinum, & lib. 1. 3. cap. 57. num. 1. docet posse dispensare cum eo beneficium simplex, quia existimat Concilium Tridentinum non abtulisse ab Episcopis id quod aliis erat omnibus iure communi concessum, vt cap. 20. de clericis pugnans in duello, vbi vtrumque videtur Episcopis concedi. Sed hæc sententia, pace viri doctissimi, falsa videtur, & conuincitur ex verbis Concilij, ibi, Nec illis aliqua beneficia Ecclesiastica, etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni Ordine & beneficio Ecclesiastico perpetuo careant. Vbi clarè loquitur de beneficio simplici, & etiam de vsu minorum Ordinum, cum talis vsus officium sit Ecclesiasticum. Et hæc omnia docet Cornejo vbi supra quaest. 2. Non desinam tamen hic adnotare Gulielmum Mercetum de Sacram. in 3. part. D. Thoma, quest. 24. dub. 9. n. 1. asserere posse Episcopum in irregularitatem incursum ex bello dispensare cum Clericis constitutis in sacris Ordinibus ne mendicare cogantur, & ad beneficium obtinendum, sed hoc etiam videtur contra mentem Concilij.

Sup. hoc si- præ lege Ref. 38. & aliam eius prima nor. & ex Ref. 39. §. vt.

RESOL. LI.

An irregularitas, quam nemo scit, nisi ipse homicida, sit ab Episcopo dispensabilis, vt ministrare possit Ordinibus susceptis, licet non possit ad superiores ascendere? Ex part. 6. tract. 6. & Misc. 1. ex Ref. 51. §. Secundum dubium.

RESOL. LII.

An Episcopus in aliquo casu possit dispensare cum homicida voluntario ad suscipiendos sacros Ordines? Ex quo inferitur, quod urgente necessitate seu scandalo, non sit facilis recursum ad Summum Pontificem, potest Episcopus dispensare cum homicida voluntario, occulto tamen, vt ministrare in susceptis Ordinibus sacris. Etiamque deducitur, dum hac tria concurrunt in matrimonio celebrato, cum occulto impedimento dirimente, scilicet difficultate recursum ad Summum Pontificem; scandalum, si est sepa